



ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ
នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ



សៀវភៅណែនាំស្តីពី បច្ចេកទេសចិញ្ចឹមពពែ



រៀបចំដោយ:

នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ

សហការជាមួយ នាយកដ្ឋានពលិកកម្មសត្វ នៃអគ្គនាយកដ្ឋានសុខភាពសត្វ និងពលិកកម្មសត្វ

ឧបន្តប្តូរការបោះពុម្ពដោយ: ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ



ឆ្នាំ២០២១



សៀវភៅណែនាំ

ស្តីពី

បច្ចេកទេសចិញ្ចឹមពពែ

រៀបចំដោយ

នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ

សហការជាមួយ

នាយកដ្ឋានផលិតកម្មសត្វ នៃអគ្គនាយកដ្ឋានសុខភាពសត្វ

និងផលិតកម្មសត្វ

បោះពុម្ពលើកទី១ ចំនួន ២០០០ ច្បាប់

ឧបត្ថម្ភការបោះពុម្ពដោយ: ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ

រក្សាសិទ្ធិដោយ: នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ





សហសភាពចូលរួមចំណែកផលិតស្បៀងនៅ ណែនាំស្តីពីបច្ចេកទេសចិញ្ចឹមពពែ



I. ទីប្រឹក្សាផ្តល់យោបល់:

- ១. ឯកឧត្តម **តាន់ ផាន់ណារ៉ា** ប្រតិភូរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាទទួលបន្ទុកជាអគ្គនាយកនៃអគ្គនាយកដ្ឋានសុខភាពសត្វ និងផលិតកម្មសត្វ
- ២. បណ្ឌិត **ម៉ៅ មិនា** នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ។

II. អ្នកផ្សព្វផ្សាយ:

- លោក **វ៉ាន ឌុប** នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ។

III. អ្នកស្រាវជ្រាវ:

ក្រុមការងារនាយកដ្ឋានផលិតកម្មសត្វ នៃអគ្គនាយកដ្ឋានសុខភាពសត្វ និងផលិតកម្មសត្វ។

IV. ក្រុមការងារត្រួតពិនិត្យ និងកែសម្រួល:

- ១. បណ្ឌិត **ហាង ប្រមូល** នាយកដ្ឋានផលិតកម្មសត្វ នៃអគ្គនាយកដ្ឋានសុខភាពសត្វ និងផលិតកម្មសត្វ
- ២. លោក **ស៊ិន យ៉ា** នាយកដ្ឋានផលិតកម្មសត្វ នៃអគ្គនាយកដ្ឋានសុខភាពសត្វ និងផលិតកម្មសត្វ
- ៣. លោក **ហុន ទ្រី** នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ។





មាតិកា

ទំព័រ

I. សេចក្តីផ្តើម ០១

II. បច្ចេកទេសចិញ្ចឹម..... ០១

 ១. ពូជ..... ០១

 ២. ការជ្រើសរើសពូជ និងការបង្កាត់ពូជ..... ០២

 ២.១. ការជ្រើសរើសពពែពា..... ០៣

 ២.២. ការត្រៀមពពែ..... ០៤

 ២.៣. ពពែញីទុកធ្វើពូជ..... ០៥

 ២.៤. ដំណើរការនៃការបន្តពូជ..... ០៧

 ៣. ទ្រុង..... ០៩

 ៣.១. ទ្រុងពពែដែលសង់ផ្ទាល់ដី..... ១០

 ៣.២. ទ្រុងពពែដែលសង់ផុតពីដី..... ១០

 ៣.៣. តើអ្នកត្រូវសង់ទ្រុងពពែនៅកន្លែងណា ?..... ១២

 ៤. ការថែទាំមេពពែឆើម..... ១៤

 ៥. ការបង្កើតកូនពពែ..... ១៥

 ៥.១. ការបង្កើតកូនធម្មតា..... ១៦

 ៥.២. ការជួយមេពពែក្នុងពេលកើតកូន..... ១៧

 ៥.៣. ការចិញ្ចឹមកូនពពែ..... ១៨

 ៥.៤. ការផ្តល់ចំណីឱ្យកូនពពែដោយដប..... ២០

 ៥.៥. តារាងនៃការផ្តល់ចំណីសម្រាប់កូនពពែ..... ២០

 ៦. ការគ្រប់គ្រង និងការផ្តល់ចំណី..... ២២

 ៦.១. របៀបគ្រប់គ្រង៣យ៉ាង និងប្រព័ន្ធនៃការផ្តល់ចំណី..... ២២

 ៦.១.១. ប្រព័ន្ធនៃការផ្តល់ចំណីក្នុងទ្រុង..... ២២

 ៦.១.២. ប្រព័ន្ធនៃការផ្តល់ចំណីដោយចង..... ២៣

 ៦.១.៣. ប្រព័ន្ធនៃការចិញ្ចឹមលែងឱ្យស៊ីលើវាលស្មៅ..... ២៤

 ៦.១.៤. ទម្លាប់របស់សត្វពពែក្នុងការស៊ីចំណី..... ២៥

 ៧. ប្រភេទចំណី និងប្រភេទចំណី..... ២៥

 ៧.១. ការលែងឱ្យស៊ីលើវាលស្មៅ..... ២៥





មតិកា

ទំព័រ

៧.២. ការកំណត់ព្រំដែនឱ្យស៊ីលើវាលស្មៅ.....	២៦
៧.៣ ចំណីបៃតង.....	២៨
៧.៤. ចំណីដែលបានមកពីកាកសំណល់ផ្ទះបាយ.....	៣១
៧.៥. ចំណីដែលបានមកពីអនុផលកសិកម្ម.....	៣២
៧.៦ ចំណីផ្សំ ឬចំណីដែលមានសារធាតុចិញ្ចឹមខ្ពស់.....	៣២
៧.៧. សារធាតុខនិជ (សារធាតុរ៉ែ).....	៣៣
៧.៨. កំឡុងពេលខ្សត់ចំណី.....	៣៤
៨. ទឹក.....	៣៦
៩. ការថែទាំពពែ.....	៣៦
៩.១. ការថែទាំ និងធ្វើអនាម័យ.....	៣៧
១០. ជំងឺពពែ.....	៣៩
១០.១ ក្រចកព័ណក្រហម.....	៣៩
១០.២ រហូសហូរឈាម.....	៤១
១០.៣ ពស់ចឹក.....	៤២
១០.៤ ប៉ារ៉ាស៊ីតខាងក.....	៤២
១០.៥ អង្កែរ.....	៤២
១០.៦ ប៉ារ៉ាស៊ីតខាងក្នុង.....	៤៤
១០.៧ ទម្លាក់ព្រូន.....	៤៥
១០.៨ ជំងឺកុកស៊ីដូស៊ីស (Coccidiosis).....	៤៥
១០.៩ ជំងឺខ្វិន (Goat paralysis).....	៤៧
១០.១០ ជំងឺរលាកសួត (Pneumonia).....	៤៨
១០.១១ ជំងឺរលាកស្បែក.....	៤៩
១០.១២ ជំងឺហើមពោះ.....	៥០
១០.១៣ ជំងឺរលាកដោះ (Mastitis).....	៥១
១០.១៤ ជំងឺអុតក្តាម.....	៥២
១០.១៥ ជំងឺសារទឹក.....	៥៤
១០.១៦ ជំងឺបូសខ្យល់.....	៥៥





សៀវភៅណែនាំស្តីពីបច្ចេកទេសចិញ្ចឹមពពែ

I. សេចក្តីផ្តើម

ការចិញ្ចឹមសត្វជាផ្នែកមួយក្នុងវិស័យកសិកម្ម នៅប្រទេសកម្ពុជា កសិករភាគច្រើនចិញ្ចឹមជាលក្ខណៈគ្រួសារ។

កន្លងមកនៅប្រទេសកម្ពុជា កសិករពុំសូវមានការចាប់អារម្មណ៍ក្នុងការចិញ្ចឹមប៉ុន្មានទេ ព្រោះប្រជាជនពុំសូវនិយមបរិភោគសាច់ពពែ ឬទឹកដោះពពែ។ ស្របពេលបច្ចុប្បន្នសត្វពពែមានតម្លៃថ្លៃនៅលើទីផ្សារ ធ្វើឱ្យចំនួនអ្នកចង់ចិញ្ចឹមពពែ ក៏មានការកើនឡើងដែរ។

ពពែជាសត្វមានសារៈប្រយោជន៍ច្រើនយ៉ាងដូចជា ផ្តល់សាច់ដែលមានឱជា រស និងថាមពលច្រើន ផ្តល់ទឹកដោះ ដែលអាចកែច្នៃជាផលិតផលសម្រាប់បរិភោគផ្សេងទៀត។ ស្បែករបស់ពពែ សម្រាប់យកទៅកែច្នៃ ធ្វើជាសម្ភារប្រើប្រាស់ផ្សេងៗ ដូចជា ខ្សែក្រវាត់ កាបូប ស្បែកជើង ។ល។ ផ្តល់នូវលាមកដ៏មានតម្លៃសម្រាប់យកទៅដាក់ស្រែ និងដំណាំដទៃទៀត(លាមកពពែសម្បូរជាតិអាហ្សូត ជាងលាមកគោក្របី)។

ដោយយល់ឃើញពីសារៈប្រយោជន៍ ដូចបានរៀបរាប់ខាងលើទើបនាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ សហការជាមួយអគ្គនាយកដ្ឋានសុខភាពសត្វ និងផលិតកម្មសត្វ បានរៀបចំចងក្រង សៀវភៅណែនាំបច្ចេកទេសកសិកម្ម ស្តីអំពីការចិញ្ចឹមពពែនេះឡើងក្នុងគោលបំណងផ្តល់ជូនជាចំណេះដឹងបន្ថែមជូនដល់ប្រជាកសិករ និងក្រុមហ៊ុនទាំងអស់ ដែលមានមុខរបរពាក់ព័ន្ធជាមួយវិស័យកសិកម្ម សម្រាប់យកទៅធ្វើការអភិវឌ្ឍលើមុខរបរបស់ខ្លួនឱ្យកាន់តែរីកចំរើនបន្ថែមទៀត។

II. បច្ចេកទេសចិញ្ចឹម

១. ពូជ





ពូជពពែដែលកសិករចិញ្ចឹមតាមភូមិ ច្រើនជាពូជដែលគាត់ពុំដឹងច្បាស់លាស់ គាត់ទិញពូជពីអ្នកជិតខាង ពីភូមិជិតៗ ឬក៏ទិញពីតំបន់ផ្សេងទៀត។

ការចិញ្ចឹមពពែនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាច្រើនចិញ្ចឹមជាលក្ខណៈគ្រួសារ ពូជពពែ ដែលកសិករចិញ្ចឹមមានមាឌធំ មធ្យមពណ៌ស ខ្មៅ ក្រហម ឬពណ៌សលាយខ្មៅ។ល។



ពូជពពែក្នុងស្រុកដែលកសិករចិញ្ចឹម

២. ការជ្រើសរើសពូជ និងការបង្កាត់ពូជ

ការចិញ្ចឹមពពែដែលផ្តល់ផលខ្ពស់ត្រូវចាប់ផ្តើមពីកូនពពែដែលមានសុខភាព ល្អ មាំមួន និងស្វាហាប់។ ចំពោះការជ្រើសរើស និងបង្កាត់ពូជ បានល្អយើងត្រូវផ្ដោត លើចំណុចសំខាន់ៗចំនួន៣

- ✓ ត្រូវមានពពែបាល្ត
- ✓ មានមេពពែសុខភាពល្អ
- ✓ ត្រួតពិនិត្យការរកឈ្មោល របស់មេពពែឱ្យបានត្រឹមត្រូវ



រង និងកូនពពែមានសុខភាពល្អ





២.១. ការជ្រើសរើសពពែបា

ពពែបាត្រូវតែមានលក្ខណៈដូចខាងក្រោមនេះ៖

- ✓ មាឌធំ និងសុខភាពល្អ មាំមួន ជាពពែដែលមានភាពខ្លាំងក្លាជាងគេក្នុងហ្វូង
- ✓ មានគ្រោងដងខ្លួនលូតលាស់ល្អ
- ✓ ជើងទាំង៤រឹងមាំល្អ និងក្រចកជើងជិតល្អ
- ✓ ខ្នងរាងត្រង់ និងព្រែក
- ✓ ប្រដាប់បន្តពូជល្អ និងពងស្វាស់លូតលាស់ល្អ(ពងស្វាស់ទាំងគួរស្មើគ្នា)
- ✓ អាចពាក់មេបានច្រើន
- ✓ ស្លូតមិនដើរជល់ជាមួយពពែគេផ្សេងទៀត
- ✓ មានរាងសង្ហា ហើយជាការល្អមិនមានស្បែង
- ✓ មិនរើសចំណី



ពពែបាសម្រាប់ធ្វើពូជ

ពពែបាដែលទុកធ្វើពូជត្រូវតែជ្រើសរើសដោយប្រុងប្រយ័ត្ន។ យើងត្រូវជ្រើសរើសពពែឈ្មោលដែលមានសុខភាពល្អលូតលាស់ល្អ អាចប្រើសម្រាប់បង្កាត់ពូជក្នុងអាយុពី ១១-១២ ខែ ទម្ងន់របស់វាតិចបំផុត២៥គីឡូក្រាម ។ ប៉ុន្តែនៅក្មេងមិនត្រូវប្រើវាហួសកំណត់ទេ ដែលជាហេតុធ្វើឱ្យវាបាក់ និងពន្លឺការលូតលាស់របស់វា។

ពពែបាត្រូវតែថែរក្សា និងផ្តល់ចំណីឱ្យវាបានត្រឹមត្រូវជាពិសេសក្នុងកំឡុង



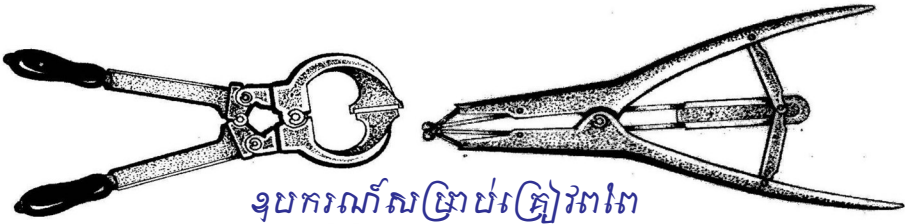


ពេលពាក់មេច្រើនដង ត្រូវផ្តល់ចំណីបែតងដែលមានគុណភាពខ្ពស់ និងផ្តល់នូវចំណីផ្សំបន្ថែម១៥០ ក្រាមក្នុងមួយថ្ងៃ។ ជាការល្អយើងគួរបំបែកបាចេញពីពពែព្រី និងពពែឈ្មោលផ្សេងទៀត។ ជាធម្មតាពពែបាចេញវ័យមួយអាចបំបែកពពែព្រីប្រហែលពី២០ទៅ ៣០ក្បាល។ ដើម្បីជៀសវាងការបង្កាត់ពូជតែមួយ ឬឈាមតែមួយគេត្រូវផ្លាស់ប្តូរពពែបាជាទៀងទាត់ បន្ទាប់ពី១៨ខែ ឬបន្ទាប់ពីជាន់មេពីរជួរ។

២.២. ការត្រៀមពពែ

មានតែបាដែលជ្រើសរើស ទើបអនុញ្ញាតិឱ្យពាក់មេពពែក្នុងហ្វូង ពពែដែលមិនទុកបង្កាត់ត្រូវត្រៀមវា។ ការត្រៀមពពែធ្វើឱ្យវាស្ងប់ស្ងៀម និងងាយឃ្លាល។

ហេតុដូចនេះហើយយើងអាចចិញ្ចឹមវាជាមួយពពែព្រីផ្សេងទៀតដោយគ្មានគ្រោះថ្នាក់ មិនជល់គ្នា និងពុំធ្វើឱ្យមានរបួស។ ពពែត្រូវបានត្រៀមដោយប្រើដង្កាប់ម្យ៉ាង (Burdizzo or Emasculator) ឧបករណ៍នេះត្រូវបានប្រើដោយបសុពេទ្យ ឬអ្នកដែលមានបទពិសោធន៍។ ពពែមានអាយុ ៦ ទៅ ៨ ខែ ត្រូវបានត្រៀមដោយឧបករណ៍នេះឬ ត្រូវត្រៀមដោយឧបករណ៍ Elastrator Rubber Rings ឧបករណ៍នេះត្រូវប្រើចំពោះសត្វដែលមានអាយុមិនដល់២ខែ និងចំពោះកូនពពែព្រីមានអាយុពី២ទៅ៤សប្តាហ៍ ។ ដើម្បីការពារដង្កូវដែលបណ្តាលពីត្រៀមនេះ គួរជៀសវាងការត្រៀមសត្វក្នុងរដូវភ្លៀង។ ឧបករណ៍ Elastrator Rubber Rings មានភាពងាយស្រួលក្នុងការប្រើជាដំបូងយើងត្រូវសម្លាប់មេរោគលើពងស្វាសដោយប្រើថ្នាំសម្លាប់មេរោគ បន្ទាប់មកយើងសម្លាប់មេរោគលើឧបករណ៍។ យើងពន្លាតឧបករណ៍នេះរួចច្របាច់ទៅលើពងស្វាសៗ នឹងដាច់ធ្លាក់បន្ទាប់ពី៣ទៅ៤សប្តាហ៍ ក្នុងកំឡុងពេលនេះយើងត្រូវប្រើទឹកថ្នាំសម្លាប់មេរោគទៅលើមុខរបួស។



ឧបករណ៍សម្រាប់ត្រៀមពពែ





២.៣. តម្លៃញីទុកធ្វើពូជ

ការជ្រើសរើសមេពពៃ ជាការងារមានសារៈសំខាន់សម្រាប់ផលិតកម្មពពៃ ព្រោះយើងអាចទទួលបានកូនពពៃស្របតាមការរំពឹងទុក។ អាស្រ័យហេតុនេះមេពពៃ សម្រាប់ទុកពូជគួរតែជ្រើសរើសមេណាដែលផ្តល់ទឹកដោះ និងផលិតកូនបានច្រើន។

មេពពៃដែលល្អត្រូវមានលក្ខណៈដូចខាងក្រោម៖

- ① មានរាងមាំ និងសុភាពល្អ
- ① ផលិតកូនទៀងទាត់ពី៨ទៅ៩ខែម្តង
- ① មេស្ងួត និងចេះថែរក្សាកូនបានល្អ
- ① ផ្តល់កូនភ្លោះញឹកញាប់
- ① ផលិតទឹកដោះគ្រប់គ្រាន់ សម្រាប់ចិញ្ចឹមកូនពពៃ២ (សំបូរទឹកដោះ)
- ① ដោះធំទូលាយ និងមានចុងដោះស្មើត្រង់ទៅមុខ
- ① មិនរើសចំណី

ទម្រង់ដងខ្លួនដែលចង់បាន៖

- ≈ ដងខ្លួនវែងមាំ និងត្រួតត្រាធំទូលាយ
- ≈ ខ្នងត្រង់មិនអែនទ្រូងរាងជតទូលាយ
- ≈ កន្សោមដោះធំ ក្បាលដោះវែងល្អ
- ≈ ជើងត្រង់មាំល្អ



ពពៃញីល្អសម្រាប់ទុកពូជ

